

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

No2
MAXSUS SON

2026

MART

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[™]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

**BAKALAVR
TALABALARINING
MAQOLALARI
TO‘PLAMI**

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 67 sahifa,
mart, 2026-yil.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'aforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Muhammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINING IJTIMOY-IQTISODIY AHAMIYATI	8
Jumaniyazov Rashid Azamatovich, Ismailov Baxit Abdireymovich	
O'ZBEKISTON QISHLOQ XO'JALIGINING TARMOQ TAHLILI.....	12
Go'zal Samadova Solik qizi, Husan Normurodov	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH	17
Aytmuratov Qutlimurat Jalgasovich, Aytmuratova Ulbike	
O'ZBEKISTONDA MOLIYAVIY SEKTORINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI	21
Abduxalilov S.A., Normurodov X.E.	
ФОРМИРОВАНИЕ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ЦЕЛЕЙ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	27
Абдумажидов Шохжахон Шухратович, Захидов Шухрат Шокирович, Насиров Дилшод Фархадович	
СТЕЙБЛКОИНЫ КАК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ФИНАНСОВОГО ПОСРЕДНИЧЕСТВА	31
Бахтиярова А.Б., Алиева С.С.	
TASHKILOT AXBOROT TIZIMLARINI KVANT TAHDIDLARIDAN HIMOYALASHDA POST-KVANT KRIPTOGRAFIK ALGORITMLARNI QO'LLASH.....	38
G'ofurova Muxlisa G'ulom qizi, Tursunova Sadoqat Abdusalom qizi	
CHORVACHILIKDA QIYMAT ZANJIRI: BARQARORLIK VA DAROMAD	44
Saidov Muhammadali Hakimovich, Mahmatov Hoshim, Esanbekov Diyorbek	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIGA BERILAYOTGAN SOLIQ IMTIYOZLARINING SAMARADORLIGI	50
Sarsengalieva Albina Askar Qizi, Sarsenbaev Baxitjan Abdulgazievich	
STATISTIK TAHLILDA DASTURIY VOSITALARDAN FOYDALANISH	56
Rizayeva Bahroy Jahongir qizi, Daminova Barno Esanovna	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTINING YASHIL RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI	62
Dexkanova Shodiyona Kaxramon qizi, Normurodov X.E.	

QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTINING YASHIL RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI

Dexkanova Shodiyona Kaxramon qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti
Iqtisodiyot fakulteti 2-bosqich talabasi
Email: dehkanovashodiyona@gmail.com

Normurodov X.E.

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti katta o'qituvchisi
Email: xnormurodov2020@jmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston qishloq xo'jaligida yashil rivojlanishning asosiy xususiyatlari va istiqbollari tadqiq etilgan. Tadqiqotda an'anaviy dehqonchilikdan organik ishlab chiqarishga o'tishning iqtisodiy va ekologik ahamiyati tahlil qilinib, 2022-2025-yillardagi statistik ma'lumotlar asosida soha dinamikasi o'rganilgan. Eksponensial o'sish modeli yordamida 2030-yilgacha bo'lgan ilmiy bashorat tuzilgan. Tadqiqot natijalari sertifikatlangan xo'jaliklar soni, organik ekin maydonlari va eksport hajmining jadal o'sishini ko'rsatadi. Shuningdek, maqolada davlat siyosati, subsidiya mexanizmlari va xalqaro hamkorlikning sohani rivojlantirishdagi o'rni ham tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, organik dehqonchilik, agrar sektor, barqaror rivojlanish, eksport salohiyati, sertifikatlash, suv resurslari.

Abstract. This article examines the key features and prospects of green development in agriculture in Uzbekistan. The study analyzes the economic and environmental significance of the transition from traditional farming to organic production. Based on statistical data from 2022-2025, the dynamics of the sector are investigated. An exponential growth model is used to develop a scientific forecast up to 2030. The results confirm a rapid increase in the number of certified farms, organic crop areas, and export volumes. The article also discusses the role of government policy, subsidy mechanisms, and international cooperation in promoting the development of the sector.

Keywords: green economy, organic farming, agricultural sector, sustainable development, export potential, certification, water resources.

Аннотация. В данной статье исследуются основные особенности и перспективы зелёного развития сельского хозяйства в Узбекистан. В исследовании анализируется экономическое и экологическое значение перехода от традиционного земледелия к органическому производству. На основе статистических данных за 2022-2025 годы изучена динамика развития отрасли. С использованием экспоненциальной модели роста построен научный прогноз до 2030 года. Полученные результаты подтверждают ускоренный рост числа сертифицированных хозяйств, площадей органических посевов и объёмов экспорта. В статье также рассматривается роль государственной политики, системы субсидий и международного сотрудничества в развитии данной сферы.

Ключевые слова: зелёная экономика, органическое сельское хозяйство, аграрный сектор, устойчивое развитие, экспортный потенциал, сертификация, водные ресурсы.

KIRISH

Jahon miqyosida iqtisodiyotning "yashil" transformatsiyasi jadallashib borayotgan sharoitda O'zbekiston qishloq xo'jaligi sektori ham barqaror rivojlanish modeliga o'tish zaruratini tobora chuqurroq his etmoqda. Mamlakat agrar tarmog'i iqtisodiyotda muhim ulushga ega bo'lishiga qaramay, u bir qator tizimli ekologik muammolar bilan yuzma-yuz turibdi. Xususan, suv resurslarining tanqisligi hamda tuproq unumdorligining pasayishi an'anaviy ishlab chiqarish usullarining cheklanganligini ko'rsatmoqda.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, paxta va meva-sabzavotchilikka ixtisoslashgan xo'jaliklarda yillik suv sarfi 20 milliard kub metrdan oshadi. Shuningdek, tuproq eroziyasi qariyb 1,5 million gektar maydonga ta'sir ko'rsatgan

[1]. Mazkur holat ekologik barqarorlikka ta'sir etishi bilan birga, mamlakatning eksport salohiyatini rivojlantirish hamda oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlash zaruratini yanada dolzarb etadi. Resurslardan intensiv va samarasiz foydalanish uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanish istiqbollarini cheklashi mumkin.

Shu bois qishloq xo'jaligida ekologik muvozanatni saqlovchi yangi yondashuvlarni joriy etish strategik ahamiyat kasb etadi. Ana shunday yondashuvlardan biri — organik dehqonchilikdir. Mazkur model sintetik kimyoviy vositalardan bosqichma-bosqich voz kechib, tabiiy o'g'itlar, biologik himoya vositalari va agroekologik tamoyillarga tayangan holda ishlab chiqarishni tashkil etishni nazarda tutadi. Bunday yondashuv tuproqning biologik faolligini tiklash, suvdan foydalanish samaradorligini oshirish hamda chiqindilar hajmini kamaytirish imkonini beradi.

Natijada yashil iqtisodiyot konsepsiyasining asosiy tamoyillari — resurs tejamkorlik, ekologik barqarorlik va uzoq muddatli iqtisodiy samaradorlik — amaliyotga tatbiq etiladi. O'zbekiston sharoitida organik dehqonchilik nafaqat ekologik muammolarni hal etish vositasi, balki iqtisodiy imkoniyatlar manbai sifatida ham namoyon bo'lmoqda.

Jahon bozorida organik mahsulotlarga talabning yil sayin ortib borayotgani, xususan Yevropa Ittifoqi bozorlarida ushbu segmentning kengayishi milliy ishlab chiqaruvchilar uchun yangi eksport yo'nalishlarini ochmoqda. Shu nuqtai nazardan, organik qishloq xo'jaligini rivojlantirish mamlakatning raqobatbardoshligini oshirish, qo'shilgan qiymat zanjirini kengaytirish hamda agrar sektorni modernizatsiya qilishning muhim omili bo'lib xizmat qilishi mumkin [2].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yashil iqtisodiyot va qishloq xo'jaligida barqaror rivojlanish masalalari xalqaro ilmiy adabiyotlarda keng o'rganilgan. David Pearce, Anil Markandya va Edward Barbier (1989) tomonidan yozilgan "Blueprint for a Green Economy" asarida yashil iqtisodiyotning nazariy asoslari belgilab berilib, tabiiy resurslarni iqtisodiy tizim bilan uyg'un holda boshqarish zarurligi tizimli tarzda asoslab berilgan [3]. Keyinchalik ushbu yondashuv United Nations Environment Programme (UNEP, 2011) tomonidan yanada rivojlantirilib, yashil iqtisodiyot konsepsiyasi xalqaro siyosiy va iqtisodiy muhokamalarda muhim o'rin egalladi [4].

Organik dehqonchilik iqtisodiyoti sohasida Helga Willer va Julia Lernoud (2019) tomonidan tayyorlangan "The World of Organic Agriculture" hisobotida jahon miqyosida organik ekin maydonlari va bozor hajmining o'sish tendensiyalari tahlil qilingan. Tadqiqot mualliflari 2000-2018-yillar davomida rivojlanayotgan mamlakatlarda ham organik qishloq xo'jaligi jadal sur'atlar bilan kengayganini ta'kidlaydilar [5].

O'zbekiston misolida Asamov va Abdushukurov (2025) organik dehqonchilikning rentabelligi hamda global bozor imkoniyatlarini o'rganib, mahalliy fermerlar uchun Yevropa Ittifoqi bozoriga chiqish strategiyasini ishlab chiqishda sertifikatlash va xalqaro standartlarga muvofiqlik muhim omillardan biri ekanligini aniqladilar [2].

Yuqoridagi adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, yashil iqtisodiyot tamoyillarini qishloq xo'jaligiga tatbiq etish bo'yicha nazariy asoslar yetarli darajada shakllangan. Shu bilan birga, O'zbekiston sharoitida ushbu yo'nalishda miqdoriy tadqiqotlar nisbatan cheklangan bo'lib, bu sohada yangi empirik izlanishlar olib borish zaruratini yuzaga keltiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda quyidagi asosiy metodlar qo'llanildi. Birinchidan, dinamik tahlil metodi orqali 2022-2025-yillar oralig'idagi sertifikatlangan xo'jaliklar soni, organik ekin maydonlari va eksport hajmining yillik o'zgarishi o'rganildi. Ikkinchidan, qiyosiy tahlil metodi yordamida an'anaviy va organik dehqonchilik ko'rsatkichlari, shuningdek O'zbekiston tajribasi xalqaro tendensiyalar bilan solishtirib o'rganildi. Uchinchidan, Mankiw (2016) va Koc & Kavak (2015) tadqiqotlarida asoslab berilgan eksponensial o'sish modeli ($Y = Y_0 \times (1 + r)^n$) qo'llanib, 2030-yilgacha bo'lgan ilmiy bashorat tuzildi; bu yerda o'rtacha yillik o'sish sur'ati (r) 2022-2025-yillar ma'lumotlari asosida hisoblandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligi so'nggi yillarda izchil rivojlanib, agrar sohani ekologik barqarorlik tamoyillari asosida modernizatsiya qilishning muhim yo'nalishiga aylanmoqda. Mazkur jarayonni huquqiy jihatdan mustahkamlash maqsadida 2022-yil 25-aprelda "Organik mahsulotlar to'g'risida"gi Qonun qabul qilindi [3]. Ushbu normativ-huquqiy hujjat organik mahsulotlarni ishlab chiqarish, qayta ishlash, saqlash, tashish, markalash va realizatsiya qilish bosqichlarini yagona standartlar asosida tartibga soladi.

Qonun organik ishlab chiqarish tizimida shaffoflik va nazorat mexanizmlarini belgilab, ishlab chiqaruvchilar hamda iste'molchilar huquqlarini himoya qilishga, shuningdek, sohaning barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Organik ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlash maqsadida davlat tomonidan iqtisodiy rag'batlantirish mexanizmlari, jumladan subsidiya tizimi joriy etilgan. Ushbu moliyaviy qo'llab-quvvatlash chorasi fermer xo'jaliklarining organik sertifikat olish jarayonidagi xarajatlarini qoplash, ishlab chiqarish hajmini kengaytirish hamda yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlar yetishtirishni rag'batlantirishga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, 2022-2026-yillar davomida organik qishloq xo'jaligini rivojlantirish bo'yicha institutsional, tashkiliy va amaliy chora-tadbirlar bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. Mazkur jarayon normativ-huquqiy bazani mustahkamlash, sertifikatlash tizimini joriy etish, xalqaro standartlarga moslashish hamda hududlarda pilot loyihalarni yo'lga qo'yishni o'z ichiga oladi [3].

1-jadval. Organik dehqonchilik dinamikasi (2022-2025) [4]

Ko'rsatkichlar	2022	2023	2024	2025	O'sish %
Sertifikatlangan xo'jaliklar	12	28	42	58	+383%
Organik maydonlar (ming ga)	2.1	8.5	22.3	35.7	+1600%
Eksport (mln USD)	4.2	7.8	12.5	18.6	+343%

O'zbekistonda organik dehqonchilikning 2022-2025-yillar oralig'idagi o'sish sur'atlari ijobiy dinamikani namoyon etmoqda. Mazkur davrda sertifikatlangan xo'jaliklar soni 12 tadan 58 taga (+383 %) oshdi, organik ekin maydonlari 2,1 ming gektardan 35,7 ming gektarga (+1600 %) kengaydi, eksport hajmi esa 4,2 million dollardan 18,6 million dollarga (+343 %) yetdi. Ushbu ko'rsatkichlar mamlakatda organik qishloq xo'jaligi sektorining jadal rivojlanib, iqtisodiy jihatdan tobora muhim ahamiyat kasb etayotganini ko'rsatadi.

Organik dehqonchilikni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar samaradorligini baholash hamda kelajakdagi tendensiyalarni aniqlash uchun statistik modellardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Shu maqsadda 2022-2025-yillarga oid mavjud statistik ko'rsatkichlar asosida eksponensial o'sish modeli qo'llanildi. Mazkur model yillik o'sish sur'atlarini hisobga olgan holda 2030-yilgacha bo'lgan istiqbolni prognoz qilish imkonini beradi [6].

Ushbu yondashuv resurslar taqsimoti, ishlab chiqarish hajmi hamda eksport tendensiyalarini prognozlashda samarali analitik vosita sifatida xizmat qiladi.

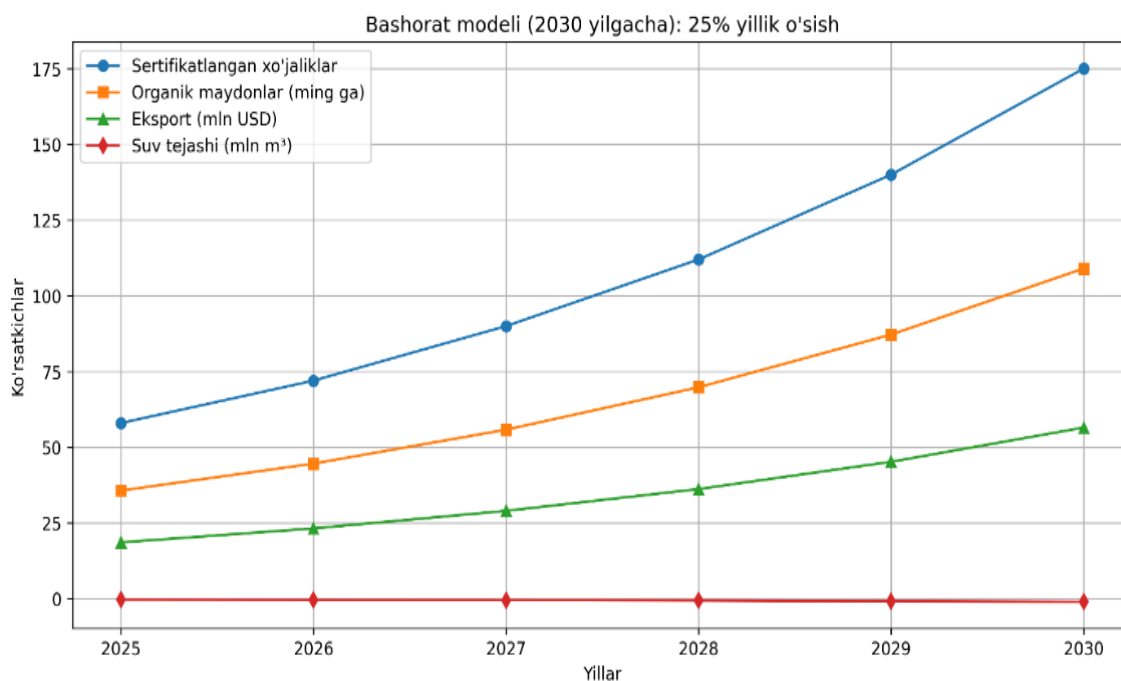
Prognozlash quyidagi formula asosida amalga oshirildi:

$$Y(2030) = Y(2025) \times (1 + r)^n \tag{1}$$

Bu yerda:

r = o'rtacha yillik o'sish sur'ati,

n = yillar soni [7]

1-rasm.2030-yilgacha bo'lgan eksponensial o'sish modeli [5]

Grafik ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, barcha asosiy ko'rsatkichlar bo'yicha izchil o'sish tendensiyasi kuzatilmoqda. Sertifikatlangan organik xo'jaliklar soni 2025-yildagi 58 tadan 2030-yilga kelib 175 taga yetishi prognoz qilinmoqda. Bu esa eng yuqori o'sish sur'atiga ega ko'rsatkichlardan biri bo'lib, grafikdagi chiziqning tikligi ushbu jadal dinamikani yaqqol aks ettiradi.

Shu bilan birga, organik ekin maydonlari 35,7 ming gektardan 109 ming gektarga yetishi kutilmoqda. Ushbu ko'rsatkich ham barqaror va sezilarli o'sishni tasdiqlaydi [7]. Eksport hajmi esa 18,6 million dollardan 56,5 million dollarga oshishi prognoz qilinmoqda. Grafikdagi bosqichma-bosqich ko'tarilish chizig'i eksport hajmining barqaror o'sish sur'atiga ega ekanini hamda kelgusida prognozlash mumkinligini ko'rsatadi.

Suv tejash ko'rsatkichi grafikda nisbatan past qiymatda joylashgan bo'lib, bu uning mutlaq hajmi (0,3–1,0 mln m³) boshqa ko'rsatkichlarga nisbatan kichik ekanini bildiradi. Shunga qaramay, nisbiy o'sish nuqtai nazaridan ushbu ko'rsatkich ham 2030-yilga kelib uch barobar oshishi prognoz qilinmoqda.

Umuman olganda, grafik ma'lumotlari O'zbekiston organik qishloq xo'jaligi sektori hozirgi o'sish sur'atlarini saqlab qolgan taqdirda, 2030-yilga kelib sezilarli iqtisodiy va ekologik natijalarga erishish imkoniyatiga ega ekanini ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

So'nggi yillarda O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligi sohasi sezilarli darajada rivojlanib bormoqda. 2022-2025-yillar oralig'ida sertifikatlangan xo'jaliklar sonining 383 foizga, organik ekin maydonlarining esa qariyb 1600 foizga oshgani ushbu yo'nalish katta rivojlanish salohiyatiga ega ekanini ko'rsatadi. Shuningdek, organik mahsulotlar eksporti 343 foizga ko'paygani sohaning iqtisodiy ahamiyati ortib borayotganidan dalolat beradi. Mutaxassislar tomonidan ishlab chiqilgan prognozlarga ko'ra, agar hozirgi rivojlanish sur'atlari saqlanib qolsa, 2030-yilga kelib bu ko'rsatkichlar yanada yuqori darajaga yetishi mumkin.

Shu bilan birga, mavjud o'sishni uzoq muddat davomida barqaror saqlab qolish uchun qo'shimcha chora-tadbirlarni amalga oshirish muhimdir. An'anaviy dehqonchilikda suv resurslarining ortiqcha sarflanishi, tuproq unumdorligining pasayishi hamda kimyoviy moddalar ta'siri natijasida ayrim ekologik muammolar yuzaga kelishi mumkin. Bunday omillar kelajakda oziq-ovqat xavfsizligi va eksport imkoniyatlariga ham ma'lum darajada ta'sir ko'rsatishi ehtimoli mavjud. Shu sababli organik dehqonchilikni rivojlantirish ekologik muvozanatni saqlash bilan birga, mamlakatning xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini oshirish uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur yo'nalishda bir qator amaliy choralarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir. Avvalo, organik sertifikatlash jarayonlarini soddalashtirish hamda fermerlar uchun subsidiya va moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kengaytirish zarur. Bundan tashqari, kichik fermer xo'jaliklarini kooperativ tizim asosida birlashtirish ularning ishlab chiqarish hajmi va eksport salohiyatini oshirishga yordam beradi. Organik mahsulotlar uchun maxsus savdo tarmoqlari va logistika infratuzilmasini rivojlantirish ham bozorni kengaytirishda muhim rol o'ynaydi.

Umuman olganda, yashil iqtisodiyot tamoyillarini qishloq xo'jaligiga bosqichma-bosqich joriy etish O'zbekiston uchun uzoq muddatli strategik ahamiyatga ega. Davlat siyosati, xalqaro hamkorlik va fermerlarni qo'llab-quvvatlash tizimi o'zaro uyg'un holda ishlagan taqdirdagina organik qishloq xo'jaligi o'zining to'liq salohiyatini namoyon eta oladi hamda mamlakatning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Food and Agriculture Organization. (n.d.). FAO Country Profiles: Uzbekistan. Retrieved March 2026 from <https://www.fao.org/countryprofiles/index/en/?iso3=UZB>
2. Asamov, R., & Abdushukurov, J. (2025). Exploring the profitability and global market opportunities of organic farming in Uzbekistan. SCHOLAR, 3(9), 40–54.
3. David Pearce, Anil Markandya, & Edward Barbier. (1989). Blueprint for a Green Economy. London: Earthscan Publications.
4. United Nations Environment Programme. (2011). Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication. UNEP. <https://wedocs.unep.org/handle/20.500.11822/22015>
5. Helga Willer, & Julia Lernoud (Eds.). (2019). The World of Organic Agriculture: Statistics and Emerging Trends 2019. FIBL & IFOAM – Organics International. <https://www.fibl.org/en/shop/1302-organic-world-2019>
6. O'zbekiston Respublikasi. (2022, April 25). Organik mahsulotlar to'g'risida (O'RQ–766-son). <https://lex.uz/uz/docs/5980334>
7. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. (2025). Qishloq, o'rmon va baliqchilik faoliyati statistikasi (2025 yil yanvar–sentabr).
8. Bashorat modeli (2030 yilgacha): 25 % yillik o'sish sur'ati (GIZ Uzbekistan, 2025; Gregory Mankiw, 2016 asosida).
9. A. Koc, & B. Kavak. (2015). Time series analysis and forecasting of agricultural production. Journal of Agricultural & Food Information, 16(4), 350–360.
10. GIZ Uzbekistan. (2025). Organic farming: A growing opportunity for Uzbekistan [LinkedIn post]. https://www.linkedin.com/posts/giz-uzbekistan_organicfarming-sustainableagriculture-activity-7361698261415378944-nDfo

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2-Maxsus son.

Bakalavr talabalarining maqolalari to'plami

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100